

CHP, yenilenme ve gelenek

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

CHP kurultayının aldığı sonuç gene aynı soruyu gündeme getirmiştir: Parti yenileşebilecek midir? Çok zor hatta imkânsız görünen bu oluşum iki tartışmayı başlatacaktır. İlki, son kurultayda aldığı sonuçla parti kesin

olarak bir kez daha sağa yerleştiğini tescil etmiştir. Partinin sol bir etkinlik göstermesi neredeyse bütünüyle imkansızlaşmıştır. İkincisi, parti içi iktidarın klasik ve 'arkaik' söyleme bir kez daha sarılacağına görüldüğü şu sırada yenileşmenin parti dışı bir sol harekete taşınması düşünülmeli midir? Ve acaba o hareket kendisini bütünüyle CHP mirasından arındırabilir mi?

Hangi seçenek ele alınırsa alınsın sorun CHP siyasal kültürünün konumu ve ona tayin edilecek işlevdir. Bu da o mirasın topyekûn reddiyle dönüştürülerek yeniden üretilmesi arasında sıkışan bir durumdur. O halde tartışmanın bundan böyle 'gelenek' kavramı etrafında düğümleneceği söylenebilir. Daha

açık bir deyişle de, bundan böyle sorun sosyal demokratik bir açılımın CHP ideolojisiyle ne kadar örtüşeceği ya da onu ne derecede dışlayacağıdır. Bu elbette bir gerilimdir ve acaba bu gerilimin herhangi bir biçimde aşılması mümkün müdür?

Şunu düşünmek gerekir: Gelenek, tanımı, yapısı ve doğası gereği tutucu bir kavramdır. Tutuculuğu bir davranış ve zihin kalıbı olarak zorunlu kılan bir olgudur. Bununla beraber, gelenek, bir bütün olarak aşılması da olanaksız bir gerçekliktir. Çünkü, geleneğin aşılması değil, ancak onun kendi içinden karşıtlarını üreterek dönüştürülmesi söz konusudur. Bu durumda iki husus öne çıkmaktadır. İlki, gelenek, bir zihinsel genetik olarak 'yeni' düşüncenin içinde varlığını, kimliğini, etkinliğini, örtük de olsa, koruyacaktır. İkincisi, karşıtlar da kendilerini geleneğe referansla tanımlayacakları için gelenek gene dolaylı da olsa varlığını, etkinliğini koruyacaktır. Bu itibarla geleneğin 'hiç yaşanmamış gibi' yok sayılması olanaksızdır. Gelenek, bu bağlamda bir 'kurucu dışarı' (constitutive outside) olacaktır. 'Arkaik' ideolojisi anımsandığında CHP tam da böylesi bir noktadadır. Bununla birlikte, CHP ya da onun siyasal pratik

mirasına talip olan yeni siyasal örgüt bu 'kurucu dışarı' kavramını 'paranteze' alabilir. O da partinin kendisine CHP ötesinde bir sosyal demokratik kimlik tanımlamasıyla gerçekleşebilir. Sosyal demokrasinin evrensel tarihine ve simgelerine, o arada da oluşturduğu zihinsel yapıya referans vererek bir ideoloji tanımlamaya çalışırsa, CHP bile görece radikal bir dönüşümü sağlayabilir. Belki CHP değil ama yakın tarihte onun yerini tutmuş partilerde bu tavır zaman zaman kendisini göstermiştir. Başarılı olamamasının nedeni bellidir: 'Yenilenme' bir başka gerçekliğe dönüşle ve onu vurgulamakla değil, birbirini dışlayan karşıtlar gibi duran iki olgunun (CHP ve evrensel sosyal demokrasi) karılması, birleştirilmesi ve birbirine referansla tanımlanmasındandır. Sosyal demokrasinin klasik CHP ideolojisiyle aynı, kesişen ya da örtüşen gerçeklikler olarak sunulmasındandır. Bu, bir önceki 'geleneği', onu aşma çabası söz konusu olsa da, sürekli biçimde gündemde tutmak ve işlevselleştirmektir. Kısacası, CHP'ye referansla ne onun içinde ne de onun dışında bir köklü değişimin mümkün olmadığı artık bellidir. CHP'nin üstünde düşünmesi gereken de budur!